

Odziv na kolumno Samopohabljanje (Mladina, 24. februar 2017)

Kolumnist Janko Lorenci je v zadnji kolumni Samopohabljanje uporabil za izhodišče pisanje Velimirja Boleta v zadnjih Gospodarskih gibanjih (januar 2017) „Kako velik je dobiček bank?“ Pustimo ob strani kolumnistove redne vrednostne sodbe o ravnanju Banke Slovenije in guvernerja, ki sicer niso nove, jih pa avtor zastruje iz kolumne v kolumno. Zanimiv je zadnji odstavek o avtorju Velimirju Boletu, za katerega piše, da je v širši javnosti slabo znan, saj se javno noče izpostavljati. No, tako slabo znan pa vendarle ni, predvsem pa je zelo vpliven. Velimir Bole je tisti ekonomist, ki je med drugim v obdobju 2003 do 2012 delal za nekatere slovenske banke, ki so morale v času krize zaprositi za državno pomoč, tudi za ministre (tako piše kolumnist) in tudi za Banko Slovenije. Ne dolgo tega je napisal naročeno študijo o (predragi) sanaciji bank, ki pa je do danes še nismo prebrali in javnosti ni razkrita, čeprav so o "Boletovi študiji" poročali takorekoč vsi mediji.

V pisanju Kako velik je dobiček bank? je g. Bole uporabil devetmesečne podatke ECB, ki pa so drugačni od podatkov Banke Slovenije. Zakaj? ECB objavlja podatke za banke (finančne institucije) na konsolidirani osnovi na najvišji ravni konsolidacije, BS pa na stopnji konsolidacije na ravni Slovenije. Na to opozarjajo tudi na spletni strani ECB. (... Also, country-level information may differ from that published in individual countries' reports on account of differences in the reporting populations.

https://www.ecb.europa.eu/stats/supervisory_prudential_statistics/consolidated_banking_data/html/index.en.html)

ECB je zato pri NKBM upoštevala konsolidacijo na ravni lastnika, torej tudi Biser Bidco, kjer dobiček znaša 437,8 mio EUR. Na ravni konsolidacije v Sloveniji je dobiček NKBM zgolj 55 mio EUR. In če k temu prištejemo še dobička ostalih dveh sistemskih bank (NLB- 94,9 mio EUR, Abanka- 67,4 mio EUR), je dobiček treh sistemskih bank na 30.9.2016 217 mio EUR, kar torej ne upošteva dobička lastnika NKBM. Po zadnjih razpoložljivih podatkih na solo osnovi za konec leta 2016, pa se je dobiček treh največjih slovenskih bank nadalje znižal na 171 mio EUR zaradi oblikovanja dodatnih slabitev. Banke so v decembru 2016 oblikovale za 85 mio dodatnih slabitev, kar je bistveno povečalo nivo rezervacij v poslovnem letu (skoraj podvojitev glede na podatke v mesecu novembru oziroma več kot podvojile glede na podatke v mesecu septembru) in kar je v skladu z dosedanja prakso, saj banke največ slabitev oblikujejo v zadnjem kvartalu leta, še posebej v mesecu decembru. Posledično rezultat prvih 9 mesecev ni pretirano relevanten.

Tako je tudi sklepanje ekonomista in kolumnista. In tako si lahko sami odgovorimo na vprašanje Kako velik je dobiček bank?

V vednost bralcem in tudi pišočim pa še nekaj podatkov, ki stanje slovenskega gospodarstva in tudi bank še dodatno pojasnjujejo.

Medletno krčenje posojil nebančnemu sektorju, ki traja od aprila 2011, se je konec leta 2016 ustavilo in decembra doseglo 1,3% medletno rast. V celotnem letu 2016 so se posojila nefinančnim družbam zmanjšala za nekaj več kot 80 mio EUR, kar je bistveno manj kot v preteklih letih. Rast posojil gospodinjstvom se je krepila skozi celotno leto 2016. Stanovanjska posojila so se povečala za 4,6%, medtem ko so potrošniška posojila dosegla kar 7,3% rast. Slovenija je v prvih treh četrtletjih 2016 dosegla solidno 2,6% gospodarsko rast, kar se je, kot kažejo zgornje številke, začelo odražati na povpraševanju po bančnih kreditih.

Podjetja že šest zaporednih let z zniževanjem zadolževanja pri domačih bankah in tudi

ostalnih domačih gospodarskih sektorjih popravljajo svoje bilance. Do krize ob koncu leta 2008, ko so finančne obveznosti podjetij dosegle kar 235% BDP, so podjetja povečala delež posojil v strukturi finančnih obveznosti, medtem ko so delež lastniškega kapitala znižala. Razmerje med dolgom in kapitalom oziroma finančni vzvod podjetij je takrat dosegel kar 146%. Njihova **prezadolženost glede na kapital je bila izrazito previsoka in obdobje razdolževanja, ki je sledilo, je bilo neizogibno.**

Sredi leta 2016 so imela podjetja še dobrih 200% BDP finančnih obveznosti, kar je za štiri odstotne točke manj kot v obdobju vzdržne gospodarske rasti od 2001 do 2005. Vendar po so imela v strukturi še vedno za pet odstotnih točk več posojil in za prav toliko manj lastniškega kapitala kot v omenjenem obdobju. Razmerje med dolgom in kapitalom se je znižalo na 106%.

Pred letom 2008 so bančna posojila podjetjem dosegala tudi skoraj 40% rast, kjer je bilo vodilno gradbeništvo. Gradbena dejavnost je do leta 2008 pomembno prispevala tudi k visoki rasti dodane vrednosti oziroma gospodarske rasti. Zaradi pregrevanja pa je gradbeništvo kriza tudi najbolj prizadela. Leta 2009 so bile domače banke izpostavljene do gradbenih podjetij za 3,2 mrd EUR, septembra 2016 le še za dobro milijardo EUR (63% zmanjšanje). Leta 2012, ko je bila izpostavljenost še vedno večja od 3 mrd EUR, je bilo kar 39% te izpostavljenosti do gradbenih podjetij v stečaju, septembra 2016 je bil ta delež 19%. **Čiščenje bančnih bilanc podjetij v stečaju je pričakovano in zeleno, obenem pa kaže na izpad povpraševanja po bančnih posojilih zaradi finančne krize in posledično premikov v strukturi gospodarstva.** Gradbeništvo se je moralo v Sloveniji ponovno vzpostaviti, vendar njegov pomen z vidika makroekonomske stabilnosti ne bi smel biti več tako velik kot v letih gospodarskega pregrevanja pred krizo.

Podjetja izkoriščajo tudi alternativne vire financiranja. Financirajo se predvsem prek notranjih rezerv in tujega financiranja. **Spreminja se tudi vzorec financiranja podjetij, ki so bila prodana tujim investitorjem.** Novi lastniki so v nemalo primerih poplačali pretekli bančni dolg.

Služba za odnose z javnostmi
Banka Slovenije